

COMITATVS BVRGVNDIÆ³⁴

vulgo LA FRANCHE COMTE.

Fines.

Burgundiæ Comitatus terminatur à Septentrione Lotharingia, ab Ortu Helvetia, à meridie Sabaudia, ab Occidente Burgundiæ Ducatu, vulgo *Franche Comté*, id est, liber Comitatus audit. Fertilem

Qualitas terre.

admodum regionem rebus omnibus ad victum necessariis instructam complectitur, summa ubique tritici, siliginis, hordei, avenæ, fabarum, milii, aliorumque leguminum fertilitas. Vineis laudatissimis excellit, vallibus, silvis, montibus gratissima. Varii generis nutrit animalia, magnamque jumentorum & pecudum copiam. Granvellenfes equos Gradarios, canesque ejus tractus ferocissimos probant omnes. Prope regiam veterum Burgundiæ regum, quæ accolis hodie *Chambrette au Roy*, ex terra gypsum, materiam calci similem effodiunt. Eruitur ibidem & in Dolano agro, in magnatum sepulturas, marmor candidi coloris, quod Alabastrites vocatur, & aliud nigerrimum, maculis purpureis variatum. Quatuor fere milliaribus Bisontione, versus Aquilonem, antrum est in monte, quod hieme fervet, æstate vero frigore riget. Flumina eam irrigant non pauca, *Araris, Dubis, Lognonius, Danus, Lupus*, & alii. Lacus habet ingentes & admirabiles. Inter eos, non postremi loci, cui à Voraginibus nomen: mirum naturæ luxuriantis opus. Super eum enim aqua fit limus qui adeo durefcit, ut continens videatur: super quo tamen equites currusque secure non ambulant, sed soli pedites. Is cælo pluvioso & nebuloso non emergit, nisi serenitas sit futura, tunc per foramina brevi tempore auctus totam Columbanam planiciem rigat. Ei mons celsus ab Oriente imminet, unde crebri fontes in illum defluunt. Inter Nozbrethum porro & Ripariam alius est lacus in Bonvalli, lupis, percis, & aliis piscibus abundans, qui septimo quoque anno in aliquot hebdomades fugiens & delitescens, iterum emergit: quæ res miraculo affinis est, fidemque excedere videtur. Sunt & alii, qui vernacule *Maleteny* major minorque: *Narlay*, profunditatis vix credendæ: *Vernoy*, duo *Chamblici, Frogeay, Ronchault*. Thermæ quoque cum magna calidarum aquarum copia ad Luxovium oppidum scaturiunt.

Status politici.

Quod ad statum liberi hujus Comitatus Politicum attinet, tres Status in Comitibus provincialibus convenire solent, convocante eos nomine Comitum Principe Arausiorum, Nozereti Gallia.

& Arlæi Dynasta. Sunt illi Nobiles, Ecclesiastici, Vrbes. Dividitur quoque in tres Diœceses ac Præfecturas, quæ Baillivatus vulgo, *Dolanam, Superiorem & Inferiorem*. Primæ sedes est *Dola*, Secundæ, *Vesulii*, Tertiæ, *Polichnii*. Singulis suæ sunt urbes, oppida, pagi: quibus cum Comitibus, Abbatibus, Prioribus, Canonicis, Dominisque ad Comititia provincialia veniendi, & suffragium dicendi jus est.

Dolanæ Diœcesi accensetur, *Dola, Quingium, Dolana Diœcesis, Dolana*, *Ornatum, Rupis-fortis, Vercellæ, Loya*. *Dola* arce potens, totius Comitatus est metropolis, reliquarumque urbium celeberrima, ad Dubim fluvium sita, qui in duo hic brachia scinditur. Nihil earum rerum, quæ ad civitatis splendorem faciunt, desideratur. Forum habet elegantissimum & spaciosissimum: forma quadrata, longitudine tamen latitudinem nonnihil superante. In parte occidentali prætorium est, cum carceribus. Primarium templum, quod pulcherrimum & admirandi operis, Deiparæ virgini est sacrum. Academiam habet *Dola*, veterem quidem, sed quæ circa annum *MDCCCCLXXXIV*, sopitis bellis, serio florere cœpit. In collegio Hieronymiano Bibliotheca servatur multorum auctorum & optimorum codicum. Sedes hic supremi Senatus, quo ab inferioribus Comitatus tribunalibus, absque ulteriore provocatione, appellatur. Expugnatam vi ab Ambosio, perniciosoque incendio funditus fere *an. MDCCCCLXXXIX*, mense Majo, deletam, pii cives sensim restituerunt, pontibusque variis, mœnibus validissimis, stupendis propugnaculis, magnificis templis, & sumtuosissimis ædificiis ornarunt. *Quingium*, vulgo *Quingey*, vetustissimum est oppidum in Lupiæ ripa situm: ab Ambosio solo adæquatum, nunc urcumque restauratum. *Ornatum, Ornans*, inter excelsissimos montes, interfluente Lupia, piscofo fluvio, positum; Nicolai Perenotti Granvellani, supremi rerum status consilarii, & sigillorum Cæsareæ majestatis custodis, ortu & natalibus nobile. *Rupes-fortis, Roche-fort*, oppidulum, deditione captum, postquam aliquamdiu obsessum fuit, ab Ambosio, anno supradicto. *Vercellarum* oppidum mœnia habet ruinis deformia. *Loya*, pagus est amplissimus. *Quingium*, *Rupes-fortis*, *Vercellæ*, *Loya*.

Ad Superiorem Comitatus Diœcesin pertinent *Superioris Diœcesis urbes*, *Græum, Vesulium, Monf-Bosonis, Iussejum, Portus ad Sarnam, Cromaræum, Mons-Iustini, Falconæum*.

Inferioris Comitatus præfecturæ sunt *Salina, Inferioris Arbosum, Polichnium, Pontarum, Nozeretum, Castrum Caroli, Monmorotum, Orgelotum*.

Atque his quidem, quas recensui, omnibus in Comitibus publicis suffragii jus est. Quæ vero non

K k

non